

A, C ELLER E? - HÄR ÄR FAKTORERNA SOM AVGÖR BETYGEN

2023-04-11

Optional[© Skolledaren]

Alla artiklar är skyddade av upphovsrättslagen. Artiklar får ej distribueras utanför den egna organisationen utan godkännande från Retriever eller den enskilde utgivaren.

Klicka här för att läsa artikeln.

Nr 03 / 2023
Pris ej medlem: 72 kr

 SVERIGES SKOLLEDARE

SKOLLEDAREN.

En tidning för Sveriges viktigaste chefer

<p>Reportage Rektor Claes Jeppsson satsar på fyrbent resurs</p>	<p>Ledarskap Här sitter förskolans värdegrund i väggarna</p>	<p>Dilemmat Föräldern gick till fysisk attack mot rektor Ulrika</p>	<p>Forskning Hur ser egentligen rektorns autonomi ut?</p>
--	---	--	--

NYTT FÖRBUND
NY TIDNING
NY FORM

Tema:

Trenden – en rektor, flera skolor

Allt fler huvudmän skapar så kallade storrektorsområden. "Förvaltningen får mindre arbete och vi kommer att få mer", säger Nicke Olofsson, rektor i Sjöbo.

Om studien

- Forskningsprojektet ska undersöka skolchefers och rektorers autonomi i Sverige, Finland och på Island, med särskilt fokus på skolförbättring och inkludering.
- Det är Vetenskapsrådet (VR) som är finansier, och som bidrar med 6 miljoner kronor.
- Projektet löper över fyra år och avslutas i slutet av 2026.

Daniel Nordholm och hans kollegor har tidigare forskat på hur svenska rektorer upplever att handlingsutrymme och kontroll har förändrats över tid.

– Faktum är att graden av upplevd autonomi ligger, och har legat, på ungefär samma nivå under åren 2003 till 2019. Med den utgångspunkten vill vi nu undersöka hur resultaten kan förstås ur ett komparativt perspektiv och då tror vi att skolförbättring och inkludering är två bra exempel. ■

A, C ELLER E? – HÄR ÄR FAKTORERNA SOM AVGÖR BETYGEN

Kognitiv förmåga eller socioekonomisk status? Eller lärarkompetens? Eller rentav var i Sverige man bor? Björn Boman, pedagogikforskare vid Stockholms universitet, har undersökt vad som egentligen styr vilka betyg eleverna får. I höst lägger han fram sin avhandling.

DET STYR BETYGET – BJÖRN BOMAN FÖRKLARAR

1. KOGNITIV FÖRMÅGA. "Den avsevärt viktigaste faktorn som förklarar 25 procent av betygen. Mäts genom standardiserade kognitiva tester som är baserade på IQ-tester."

2. ICKE-KOGNITIVA FÖRMÅGOR. "Handlar om självskattade förmågor, till exempel hur ambitiös eller fokuserad man är. Det här är den faktor som eleven själv kan påverka i störst utsträckning."

3. SOCIOEKONOMISK STATUS. "Föräldrarnas utbildningsnivå alternativt inkomstnivå."

4. LÄRARKOMPETENS. "Att mäta en lärares kompetens är klurigt, särskilt om eleven har flera lärare – hur vet vi vilken lärare som har effekt? Andelen behöriga lärare har varit det vanligaste sättet att mäta lärarkompetens i min avhandling."

5. MIGRATIONSBAKGRUND. "Spelar inte så stor roll som vi gärna tror. Den som har god kognitiv förmåga, men också icke-kognitiv förmåga, har goda möjligheter att få bra betyg även om den har utlandsfödda föräldrar."

6. GEOGRAFISK POSITION. "Inte heller geografi har särskilt stor betydelse. Sambandet mellan storstadsnära kommuner och bra betyg är inte särskilt stort."

Fotnot: De sex faktorerna förklarar tillsammans cirka femtio procent av betygen. Kognitiv förmåga förklarar ensamt drygt tjugoprocent och icke-kognitiva förmågor knappt tio procent, medan resten förklarar vardera bara några få procent.

Björn Boman

DET STYR PISA-RESULTAT I LÄSFÖRSTÅELSE OCH MATEMATIK

1. SOCIOEKONOMISK STATUS
2. ICKE-KOGNITIVA FÖRMÅGOR
3. MIGRATIONSBAKGRUND

Fotnot: I Pisa saknas mått på kognitiv förmåga och testet i sig självt har vissa överensstämmelser med ett kognitivt test.

OM STUDIEN

Björn Boman, doktorand vid Institutionen för pedagogik och didaktik vid Stockholms universitet, har studerat vilka faktorer som styr studieresultaten i grundskolans senare år. Han har analyserat skolresultat i främst årskurs 9 under åren 2010 till 2020. Han lägger fram sin avhandling i höst.